10644

A. DIVÍ PAÑELLA

IMPREMTA BONAVIA
BARCELONA. 1914.

TERRES FEUDALS

A. DIVÍ PAÑELLA

Terres Feudals

POEMA DRAMÁTIC EN UN ACTE

Il·lustracions musicals del Mire Joàn Vollas Castelló

BARCELONA
Impremta de S. Bonavía. — Plassa del Pí, 5
1914

Aquesta obra és propietat de l'autor qui 's reserva tots els drets. La *Sociedad de Autores Españoles* és l'única encarregada de la cobransa del dret de representació.

Queda fet el dipòsit que marca la llei.

A la bona memoria

del meu gran amic d'adolescencia

JOSEP FARRÉS I GAIRALT

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/terresfeudalspoe1482divp

Arpegi

Les filles del Comte d'Orbrú són molt hermoses, són molt esveltes. Esguardeu les de lluny, de més lluny: la seva silueta és sempre gentil, molt gentil Acosteu-vos-hi més que'l cor ja us ho diu Contempleu els seus rostres immaculats. Ficseu se amb el somriure excels dels llavis d'Emna, i amb la candorosa serenitat del seu front i amb els seus ulls bl us i grandiosament oberts a les il·lusions infinides. Els ulls d'Elisabet també son blaus, també son hermosos, més irradíen una tristesa venerable. Per a cada una d'elles jo teixiria una corona de roses triomfantes. Oh, les princeses ideals de bondat i hermosura!

* * *

Què llegeix l'Herald!... Quí és aquest Baró de Montesquiu que'l missatge indica? Ofereix el seu amor o el seu llinatge? Mai el forsós dever ofegarà el record intens d'un amor desventurat! . No somriguis, Emna: Elisabet plora, i si bé sap compendre que'ls teus somnis son lluminosament grans, també s'ha fet conciencia de les coses imposibles. Ideals de llum: la terra és fosca!...

* * *

El vassall de remensa, invocant la patria, canta sa desventura Mentres canta, talment que totes les pedres del castell siguin sensibles i condolgudes, mormurin la trista cansó... Ben promte el Geni del castell Feudal s'hi revolta amb aquella veu tant espavorible.

* * *

Com és fet el teu cor, Escuder Segismón?... Es posible que no tinguis compasió? Oh, per què parles aixis? Per què et complaus esplicant aitals horrors? Calla, calla!... No ho veus que estàs atormentant a dugues ànimes verges?... Aparta't, aparta't!... Les teves paraules son urpes de fera.

* * *

Bellíssima nova, Patge Clementí. Que gracils són les teves paraules. Anuncíes un raig de llum encisadora. Signes un far en la crudel tempesta. Oh, el correctissim patge de cabellera blonda!

* * *

Silenci, amics!... Un Trovador parla bellament i diu coses d'amor, coses santes. Escolteu-lo amb tot el cor que els seus ulls brillen! Ell és el gran somniador de coses excelses; és el gentil poeta que discanta la vibració sublim de la nostra ànima. La seva ànima vibra un anhel immortal: per això tant intensament deplora les follíes del món. Ell ha sufert; i sufrirà sempre, prò, també. sempre, mirant l'atzur reconfortará la seva fè d'il·luminat.

* * *

Luxuriós Baró de Montesquiu!... Aixís et vals de la teva veu cadenciosa? Aixís, jugant vilment amb les grans paraules d'amor, corprens a la virtut?... Si Deu va ferte mercè de gallardía juntament amb l'art de bell dir, per què corromps la riquesa de aquestes mercès amb la perversitat dels teus instints luxuriosos?... En la teva vilesa ets la serp que s'enrosca.

* * *

Quan la maldat és horrorosa. un crit de rabia suprema ressona en el cor dels humils. En el cor del Vassall

un record tràgic era obsesió de venjansa. No era follía, no: Li esmicolaren tota bellesa de sentiments, i els seus ulls vegeren que'l món era un dessert aont s'hi distingía únicament un reptill asquerós. Era per ell la gloria de esclafar-lo!... Per això l'ànima del vassall, per a assolir el triomf, va arrapar-se amb deliri en el seu cos tant retut de dolor. Resèm, amics; puig aquesta ànima és digna de grans oracions.

* * *

La teología!... Pensa, venerable Frà Llorens; pensa en el silenci d'una nit hermosa. Regira lo misteriós de les lleis divines i les compendràs intensament humanes.

* * *

Revolca't amb el desesper de aquesta justicia, Comte d'Orbrú. Els teus crits son inútils. Un llamp ha derrumbat la torre més superba. Doncs, au; crida contra'l cel, crida!...

* * *

Ploreu, princeses d'amor. La vostra amargura és sublim. Pel vostre gai consol el vent bressola una cansó. Lasentiu quina música? Son notes de llaut. Aont és el trovador excels? .. Mireu-se'l, és allà: en aquelles montanyes, en el mar aquell i en el cel transparent, i és en el vostre cor que sent l'interna blavor de aquestes coses. El blau és símbol d'amor i en la superficie del món el blau triomfa. L'amor és llum. Per a la gran esperansa, l'orient s'il·lumina amb llum d'Amor. Doncs somniem dolsament amb el sol radiant!...

PERSONATGES

El Trovador.	24	anys
Elisabet	20	»
Emna	15	»
El Vassall.	60	»
El Comte d'Orbrú.	50	»
El Baró de Montesquiu. . .	26	»
Frà Llorens	65	»
L'Escuder Segismón	45	»
El Patge Clementí	13	»
L'Herald	30	»

Viuen en el any 5 del sigle XII, en concepte ritual d'historia llegendaria,

LLOC DE L'ACCIÓ

L'acció passa en un castell feudal situat en la part de Catalunya anomenada històricament la Vella. Cambra d'honor. Arquitectura d'estil gòtic—bissantí. Al fons, gran finestral d'arcada bessona, per ont s'hi veuen estèrils serrelades; en una prominencia de les quals s'hi distingeix magestuosament una hermita gens llunyana. A l'esquerra del fons hi hà'l portal que, seguint altres arcades practicables, dona al exterior del castell. Portes en primer terme dreta i en segón terme esquerra, les quals donen a l'interior. Sitials, arquimeses, trofeus d'armes, etz.

Per dreta i esquerra les de l'actor.

Totes les entrades i sortides que durant el transcurs de l'obra no's precisen per aont, deuen fer-se pel portal que dona a l'exterior.

ESCENA PRIMERA

ELISABET, EMNA, PATGE *i* HERALD. *Al prects moment de comensar l'acció, l'Herald saluda al ensemps que'l Patge l'indica. Elisabet i Emna estàn assentades en primer terme dreta.*

PATGE

L'Herald que'l missatge du.

EMNA, *dient-ho a Elisabet*

Quin missatge serà aquêt?

HERALD, *qui ha desplegat el missatge i llegeix.*

Lletra del Comte d'Orbrú
a sa filla Elisabet.
Amb el Baró de Montesquiu
he convingut tes esposalles;
el qual Baró amb blasons descriu
de son llinatge'l gest altiu
de vencedors de grans batalles.
Unic hereu de Baronía
té gran riquesa a més d'honors.
L'heròic castell de llurs amors
n'és de superba galanía.
atresorada de valors.
De sos passats seguint l'historia
és un perfecte cavaller,
i per la llur santa memoria
no vol pas altra millor gloria
que la gloria del guerrer.

Jo he conegut sa valentía
en el combat de les Junqueres;
i al veure an ell com se batía
el seu exèrcit s'anardía
tal com si fos format de feres
Perxò molt més m'ha complascut
el casament que hi convengut;
i fà que'l cor d'anhel exclami:
el jorn sumptuós d'epitalami
gloria serà pel nostre escut.
Avans que sigui post el sol
serèm avui en mon castell
Per a coneixe't vindrà ell;
que ansiós està i promte vol
veure de tu el rostre bell.
Ets ma noblesa, filla meva.
Jo per ma sang vetllo segû.
Dintre poc temps, per gloria teva,
tindràs espòs digne de tu
El meu firmat: Comte d'Orbrú.

(Emma ha escoltat la lectura del missatge somrienta, mentres que Elisabet ha demostrat una punyenta impresió. L'Herald aplega el missatge i seguidament l'entrega a Elisabet.)

Herald, *amb molt respectuosa reverencia.*

Sempre més pugui honorar vos

(Elisabet prèn el missatge; hi ficsa'ls ulls indifinidament dolorosos; i nerviosa, casi'l rebrega.)

Elisabet, *boi dominant-se'l dolor*

Molt bé... Podeu retirar vos.
El meu patge Clementí
que vos fassi ben servî;
i podreu reconfortar-vos

de l'aspresa del camí.

PATGE, *saludant i retirant-se*

Molt me plau ser cumplidor
al moment.

HERALD, *fent lo mateix*

Soc fervent
i més humil servidor.

ESCENA II

ELISABET I EMNA

EMNA, *manyagament*

Elisabet, dolsa germana meva,
quí és el Baró de Montesquiu?
Deu ser un galant donzell! ..
Parla-me'n d'ell.

ELISABET, *amb recansa*

Què vols que't digui,
pobre de mi!...
Què't tinc de dî
si jo no'l coneixo encare?
No més el coneix el nostre pare.

EMNA

Doncs jo l'estic imaginant
amb il·lusió que'm captiva.
El veig arrogant;
la mirada altiva
i el parlar galant.
I unint vostres cors
l'amor palpitant.

Elisabet, *amb gran desconsol*

No'ls guía l'amor
els nostres esposoris,
no'ls guía l amor
mal que d'amor et moris!

Emna, *sorpresa*

Que no t'és placenta
la nova que és dada?. .
Que no estàs contenta?

Elisabet, *plorant*

Estic resignada!...

Emna, *amb tot el cor*

Oh, per què, per què aixís et desconsoles?

Elisabet, *amb molta passió*

En una festa de torneigs
que, ja fà temps, vaig assistî
no sé pas com va ser
que un gentil cavaller
s'enamorà de mí.
Jo no't sabré pas dî
la grandesa del goig que vaig sentî
en aquells instants
que'ls seus ulls radiants
me miraven amorosos;
mentres que'ls meus ulls, gloriosos
i de prudencia esquitllents,
l'amor li corresponíen,
el gran amor que dalíen
tots els nostres pensaments.
Més, ai, la meva il lusió!...
Ai, el cavaller gentil!...
La pretenció
del seu gran cor jovenil

va ser rebutjada.
El nostre pare no ho va volguê.
Encare no ho sé, no ho sé per què!
Jo vaig plorar, vaig plorar! ..
No sé pas lo que va passar
dintre de mi!

EMNA, *molt condulguda*

I ell mai més va procurar
poguer-te dir?

ELISABET

Sé que a la guerra va anar,
i va morir!

(Elisabet està abstreta amb els records del seu amor. Llarc silenci. Emna la contempla amb gran compasió, i volguent alegrar-la, l'abrassa amanyagament; li fà alsar el cap i, molt somriserta, li parla amb dolsa confidencia.)

EMNA

Una nit vaig somniâ
un bell somni d'amor,
un somni de fervor,
de gloria d'estimâ.
Oh trista Elisabet,
escolta'l somni aquêt
que tant me impresionà.

ELISABET

Emna dolsa i estimada,
diga'm aquest somni teu;
puig ja'l sento dintre meu
pressentint-lo d'alborada
pel teu front d'espai de neu

Emna, *amb molta il-lusió i gran dulsura*

Era una hermosa nit
quieta i estrellada;
i la lluna brillava
i tot era adormit.
Jo m'estava al finestral;
recolsada; i corpresa
de pressentir la dolcesa
d'una gran cosa idilial.
Quan de sopte, enllà d'enllà,
vaig sentir el caminâ
d'un cavall que molt corría,
d'un cavall que aquí arribà
renillant de valentía.
El cavall era tot blanc,
i el manava un jovencel
que tenía 'ls ulls de cel;
i tenía 'l cor molt franc
i la parla seductora.
Puig va dir-me aquell donzell:
—Oh princesa d'est castell,
la princesa que enamora,
la que enamora 'l meu cor
i la meva pensa arbora;
jo vinc per vós, gran senyora;
jo vinc perquè 'm sento fort
per dar-vos l'amor més gran,
l'amor del meu cor d'infant
que per vós sempre suspira.
Perdoneu me si no us plau
aquest amor de cel blau;
Puig el meu cap potser delira! —
I jo vaig dir-li amb gran passió:
Quí sou, qui sou que aixís parleu?
Per què és tant dolsa cansò
això que'm dieu?...
Si tant m'estimeu
preneu-me en els vostres brassos,
perquè jo ja'ls crec capassos

de coses que imaginèu!
--Oh, gloria, gloria,
—Va dir-me ell—
la vostra historia
serà d'aucell;
serà en els llibres
de més record
i an-e les fibres
del meu gran cor.—
Allavors jo vaig tirar-me
daltabaix del finestral,
i vaig caure en els seus brassos
que'm prengueren delirants.
I camps a través el cavall va fugir;
i jo al donzell vaig dir:
Ont me portes, ont vas, jovencel.
Sembla que vulguis portar-me an el cel?
I ell me responía
amb veu que retrunyía,
dolsament:
—Me'n vaig al cim de les montanyes
més altes del món,
i dés d'allí a terres extranyes
que no sé ont són.
Et porto triomfalment
vers un cel de mes fantasíes;
lluny d'aquest món dolent,
per què'n aquí hi sufrirfes
Lluny, ben lluny; ont les alegríes
siguin gloria eternament! —
Mentrestant que ell això deia
Yo no sé pas lo que veia
en el comble d'il·lusió.
I el cavall furient corría
mentrestant que se sentía
el gran chor d'una cansó,
de cansó que en les altures
ressonava les dolsures
d'un anhel encisador.

I amunt, amunt!...
fins que en el bell punt
de la volta estrellada,
en el misteri del cel,
vaig sentir-me ser estimada
i eternitzada.
per l'amor del jovencel.

Mentres Emna ha parlat més i més apassionada de heròica il·lusió, Elisabet ha escoltat molt atenta prò entristint-se, fins que are arrenca en plors.

ELISABET

Emna, Emna dolsa!...
Oh, deixa'm plorar!. .
Jo ja no sé somniar!
El meu cor ja no polsa
la gaia lira
ni d'amor suspira.
Amb igual candor
jo també somniava,
també m'encisava
la volta blava
d'un cel d'amor!

EMNA, *acariciant-la*

Oh, germana, no ploris, no ploris;
jo no ho vui que tu ploris aixís.

ELISABET

Si el teu somni d'anhels il·lusoris
me recorden el meu gran encís!
I em recorden els somnis de nena
que, com tu, jo també he tingut.

EMNA

Prò no ploris; estiga't serena!

ELISABET

Si el meu cor i els meus ulls ho han volgut!
Perque'l cor meu
sent la bellesa
del somni teu.

EMNA

Aixuga 'ls teus ulls
i estigues alegra!...—
Volía alegrar-te
i encare més t'hi entristit.
Abrassa'm, abrassa'm!...—
i fes-me un petó.

ELISABET

Estimada Emna,
dóna men d'il lusió!

ESCENA III

ELISABET, EMNA I PATGE

(Elles estàn molt amorosament abrasades; quant se sent, ajudada pels ecos, la veu d'un presoner que canta.)

El lai del remensa

Ai, que'l jorn de ma naixensa
ha sigut per mi fatal!...
Si us traíren els meus avis
jo no'n tinc la culpa pas.
Doncs per què, si no tinc culpa,
me teniu empresonat?...
Si a la patria ells faltaren
ja son morts i soterrats;

i a la patria jo l'estimo
amb la fé d'amors més grans!

Desseguida se sent la veu clara i forta de l'Escuder Segismón.

Escuder, *desde dins, molt enèrgic.*

Feu-lo callar, feu-lo callar;
tanqueu-lo calabós endins.
Que no se senti aquesta veu
amb aquest enutjós cantar.

(Elles han escoltat amb molta atenció, boi demostrant impresions doloroses.

Elisabet, *cridant molt vivament.*

Mon patge Clementí.

Patge, *apareixent i saludant*

Respecte més profond.
Amb què us haig de servi?

Elisabet

Que promte vingui aquí
l'Escuder Segismón.

El patge, saludant, desapareix

Emna, *emocionada*

Diga'm el què pretens; digues!

Elisabet

Potser ho endevines, ja?

Emna

Oi que a tu també 't fa pena
el presoner que ha cantat?

ESCENA IV

ELISABET, EMNA I ESCUDER

ESCUDER, *al moment que apareix i boi saludant.*

Qué'm mana vostra altesa?

ELISABET

Quí és aquest presoner
que canta amb tanta tristesa?

ESCUDER, *ferèstec per lo que diu*

Ah... el remalaít!—
Deixeu-lo, altesa mía.
Valguent-se d'un nom fingit
va tenir la gosadía
de sentar plassa de guerrer.
Més no fá pas gaire
que descubert va ser.
per un vell fallaire.
Es de la rassa malaída
dels traidors a la patria.
Es un vassall de remensa,
altesa mía;
dels que porten la taca immensa
de la més xorca villanía

ELISABET

Tingueu-li més compasió.

EMNA

Respecteu el seu dolô.

Dient-ho a Elisabet

A mi tota m'ha entristit!

Escuder, *irònic de despít, prò respectuós*

Ja veig que us ha enternit!—
Perxò canta;
per trovâ un cor condolit
que li planyi sa complanta.
Prò vos juro jo...

Elisabet, *reprenent-lo*

Què aneu a dir? ..
Potsê el seu cor és molt bò
i es molt just el seu sufrir.

Emna

Quan arribi 'l nostre pare
li demanaré 'l perdó.

Escuder

Nosaltres l'esperèm are,
per cumplir sa decisió.

Emna

Ell el sabrà perdonar.

Escuder

Ell, senyora,
de segur que'l farà penjar.

Emna, *sentint-se insultada*

Molt crudel això fóra!

Escuder, *impassible*

Es dret de nostra justicia
i aixís serà.
Un deshonrat sempre fá nosa.

Emna

Tota m'espanteu!

ESCUDER

Us esparvereu
per ben poca cosa.
Doncs si'ns veigeseu a les batalles?

ELISABET, *reprenent-lo*

Prò allá hi aneu
vestits de malles
i us defenseu.

ESCUDER

Molt poc ens e serveix
el ferro que'ns cubreix:
mal va qui se'n refía.
Puig que en sense perills
la gloría rès valdría.

EMNA, *dient-ho soptadament a Elisabet, per bell impuls del record.*

Un trovador, l'any passat,
va cantar de idealitat
una gran guerra de gloria...
Jo ja no'n tinc memoria.
Recordes, Elisabet?

ELISABET

Ell va cantar la victoria
de la batalla d'Omdret.

ESCUDER, *adelantant-se*

La batalla d'Omdret, la més gloriosa!
Nostra fè i nostres armes triomfaren
maravellosament. Oh, quin gran dia!
D'aquella allau de moros que'ns lluitaven
no vem deixar ni un sol guerrer per rassa.
Vem entrâ a la ciutat, radiants, gloriosos!
No més trovàrem vells, dònes, criatures...

Tots, tots ajonollats al devant nostre,
boi demanant nos tots misericordia.
Ah, la remalaída gent moresca!...
—Corcers, avant!— el capità va dir-nos,
—Au; aixafèm-la aquesta carn heretge!...—
Dessobre d'ells llencèm els cavalls nostres.
Oh!.. Els seus crits, selvatges, horrorosos,
semblaven ensorrar tota la terra.
Deixant els fills, les mares, rabioses,
a l'igual que serpentes s'arrapaven
a les potes dels c . valls; nosaltres
a cops d'espasa totes les occíem.
Arreu trinxàvem ossos i carnota;
i a tort i a dret, tots patajats morien.
Els cavalls, fent xip-xop, ens esquitxaven
aquella malaída sang moresca.
Dels caps que esclafaven
els cervells sortíen
i els ulls saltaven
I sobre els ossos romputs
i carn sagnanta,
vem posâ 'ls nostres escuts
i la creu santa!

Ha parlat amb tant entusiasme que ni menys s'ha adonat del dolorós efecte que, més i més, la relació ha causat a Elisabet i Emna, principalment a aquesta que are esclata en plors.

EMNA, *plorant.*

Oh, calleu, calleu! ..
Tota m'esgarrifa
això que dieu!...

ELISABET, *enèrgica, gelosa de que l'Emna plori*

Aparteu se, aneu!

ESCUDER, *trovant-se estrany*

Es .. que jo us esplico...

ELISABET

Aneu, en mala hora,
que ja us propasseu!

ESCUDER, *bot anant-se'n compungit.*

Doncs rès...—Perdoneu
la gran gosadía!...

Saluda i desapareix

EMNA

Oh, què ho fà que per rè 'l cor se m'espanta?
Dec ser molt tonta, Elisabet.

ELISABET

No, no; no ho creguis: ets molt santa!

EMNA

Els trovadors no ho espliquen
lo que'ns ha dit l'escuder.

ELISABET

Els trovadors sols indiquen
mils corones de llaurer.

ESCENA V

Elisabet, Emna i Patge

Patge, *apareixent i saludant*

Gran altesa mía,
el dever m'envía.
Un trovador ha trucat
a les portes del castell.
No vol hospitalitat;
prò demana aculliment
per a un home que ha trovat
vensut de defalliment.
Aquest home ja és molt vell;
amb el rostre demacrat;
abatut de sufriment.

Elisabet

Ja ha vingut frà Llorens, de l'hermitatge?

Patge

N'estic ben cert que no, altesa mía.

Elisabet, *a Emna i amb certa intenció*

Es an en frà Llorens qui això pertoca.

Emna

No essent-hi ell, seguint cristians preceptes,
de ben segur que tenim cor nosaltres
per donâ una contesta bondadosa.

Elisabet, *amb gai somrís*

Molt bé resposs!. . En tes paraules sempre
s'hi trasllueix ben pura la teva ànima.

Dient-ho al patge

Acompanyeu lo fins a aquesta cambra.

PATGE, *desapareixent*

Servidors som.

ELISABET

¿Això volíes, Emna?

EMNA, *molt joiosa*

Oh sí, Elisabet, sí; això volía!
Veure 'l trovador
d'ànima commosa,
radianta d'amor
i d'amor gloriosa.
Veure l caminant
que segueix la vida
com l'aucell, cantant
d'il·lusió sentida.

ELISABET

Els trovadors
saben mils histories;
són els cantors
de totes les glories.
Els trovadors
diuen coses belles,
canten amors,
canten meravelles
i resplandors
del sol i d'estrelles.

ESCENA VI

Elisabet, Emna, Patge, Trovador i Vassall.

El Trovador entra sostenint al Vassall.

Patge, *avans d'apareixe*

Entreu, entreu
i no temeu,
no temeu tant.

Trovador
casi al punt d'apareixe i amb veu emocionada.

Que n'és de gran
la bondat pía!...

Patge, *fent presentació*

An aquí estàn,
altesa mía.

Trovador

Oh, excelses dames pietoses
que, d'amor glorioses,
permeteu l'aculliment
d'aquest home des algut!...—
Jo no'l tinc pas conegut,
ni menys sé res de sa historia;
sols sé que li he vist retut
i desamparat
i que per la meva gloria
d'assistir-lo
are puc oferir-lo
a la vostra immensa pietat.

El Vassall se mou; alsa un moment els ulls i parla estranyament: tornant a decaure en igual posició.

VASSALL

Ont soc?... Encare visc!... Oh, Deu meu, gra-
[cies!

EMNA

Sosteniu-lo, sosteniu-lo.

ELISABET, *signant la porta de l'esquerra.*

Entreu-lo an aquesta cambra.
I que sigui assistit promte.
Mano an els sèrvents, mon patge.

EMNA

Despres que ells han desaparescut

Aprofitèm l'ocasió
de parlâ amb el trovadô.

ELISABET

Li farèm dî una cansó
de la més heròica gesta.

ESCENA VII

ELISABET, EMNA I TROVADOR

El Patge i el Trovador surten del mateix lloc. El Patge saluda i desapareix. El Trovador, amb el més intens respecte, s'ajonolla a mateix pàs de la porta i parla molt emocionat.

TROVADOR

Oh, mils gracies, mils gracies, grans senyo-
[res!
son llums benafactores de concordia.

La gran misericordia que us dimana
de la fè cristiana més fervent,
que 'l nostre Omnipotent us la premíi

Elisabet

Alseu's, donzell generós!...
Acosteu-vos més; veniu.

Ell s'alsa i s'acosta un poc

I digueu-me: Quí sou vós
que tant de bon cor teniu?

Trovador

Só humil servidor
que besa les plantes
de vostres mercès;
i un trist trovador
d'ingènues complantes
que al cor les hi après.

Emna, *dient-ho a Elisabet, somrienta*

Galant donzell!

Elisabet

Quina és vostra patria hermosa?
Sou d'una terra ufanosa
i de sol bell?

Trovador

Ma terra, oh gran senyora,
és la que trepitxo arrèu,
del crit de patria que anyora
desconec l'hermosa vèu.
Fins l'aucell gens refilaire
se recorda del seu niu:
soc aucell que sols a l'aire
tinc de cert el lloc nadiu.

ELISABET, *sobressaltada i aixecant-se*

Que potser sou un vassall de remensa?

EMNA, *també sobressaltada, tremolosa*

Si en sou, fugiu!

ELISABET

An aquí hi hà temensa
de que obtingueu, ben segur, la mortalla.

TROVADOR, *amb fermesa*

Oh, grans senyores, no'n tinguèu pô;
no soc vassall de remensa, no.

ELISABET

Son molts els vassalls de remensa
que per defugir llur afront
no diuen d'ont són

TROVADOR

En la vila de Perpinyà
un jorn s'hi deturà
un carro de bohemis.
Jo 'm formava part d'aquella gent;
uns nou anys tenía,
i rès ne sabía
del meu naixement.
Els bohemis ni ells ho saben d'ont són;
venen d'enlloc... i de tot el món!
Una nit van marxar
i a mi 'n van abandonar.
Un home pietós
me va recullir;
i talment com un fill me va tenir!
Aquells bohemis eren els meus pares?
Oh no ho sé, no ho sé!...

Molt dolorós

Ben poc me'n devíen sê
quan van abandonar-me!

Ferèstec de recriminació

Potser amb intent gens noble
devíen robar-me
de qui sap quin poble!...

Transició

Oh, no ho sé, no ho sé!..

Displicent

I no vui pensar-hi.

Elisabet

Perdoneu el sobressalt
que hem tingut sense raó.

Trovador

Grans senyores: això no!
Si és en mi adoració
pel vostre gran sentiment
que en el moment
d' exaltació
m'heu demostrat!
Jo me'n sento d'admirat.
Jo me'n sento gran i humil.
Vostre cor és mol gentil,
és bondadós.

Elisabet

Oh, m'encanta aquest vostre parlar!

Emna

Trovador, vós que tant ne sabeu,
volgueu-nos contar

algún cant dels que sempre dieu;
un cant d'esplendencia.

ELISABET

Trovador, vos ne donèm llicencia.
Si vos plau, conteu.

TROVADOR

Què us diré, pobre de mí?
Quins cants us faré sentí?...

ELISABET

Qualsevol cant de gesta.
L'heròic ventatge
del gran Wifred;
el ferm coratge
de'n Ludovic;
les grans victories
dels reis Gots.
o bé les glories
de'n Carlemany.

TROVADOR

Gran senyora, jo...
no sé rès d'això.

ELISABET

No sabreu dar-nos
tampoc raó
del fort Aníbal
ni de Scipció?...
No són llegendaries
les lluites grans
dels Cartaginesos
i dels Romans?

Trovador

Volgueu-me dispensâ!...
Puig jo no sé esplicâ
les celebrades gestes...
que esdeveníen festes
an aquell temps llunyà.

Elisabet

Doncs aixís, vós canteu els llaors
dels recents i més grans vencedors.

Trovador

No, senyora, no;
no'n sé cap cansó.

Emna, *amatenta*

Doncs, trovador, digueu
les gestes que sabeu.

Elisabet, *intrigada*

Digueu qualsevol guerra
de qualsevulga terra.

El Trovador, pensatiu en curt silenci i a poc a poc erguint-se a impuls de visió triomfal, parla amb altivesa com d'il·luminat apòstol.

Trovador

No soc trovador
de cants de la guerra;
jo oviro al cel blau
gloriosa proesa.
Sols canto la pau,
la vida i bellesa;
m'inspira l'amor
que és llum de la terra

ELISABET, *somrienta d'admirada*

¡Digueu, jove radiant!

EMNA, *amb molta intensitat*

Parleu-nos, trovador!

ELISABET

Digueu el vostre cant
de més santa visió.

TROVADOR, *emocionat*

Mercès, mercès; oh grans senyores!...
Us diré 'l cant que més demostra
un món immens,
i el dedico a lo més intens
de la santedat vostra.

Recita amb melodiosa declamació, en especial i molt sentit caient herònic-místic.

El cel és blau,
i ho és la mar
i les montanyes!...

Es blau el món;
és blau d'amor
i de bellesa.

Somnièm, somnièm!...

Oh, d'aquell temps
que'l món serà
un diví somni!

Somnièm, somnièm...
que'l somni és dols!

Somnièm, somnièm...
que'l món és blau!

Les verges viuen
els grans amors;
les verges canten
amor i fè,
la fè dels àngels
posada al món.

El día és clar,
i és bell i és gran!
En l'ample cim
d'una montanya
s'hi encén un foc,
un foc de llibres
i pergamins:
Son les histories
de mils guerrers
i recordances
de tots els crims.

I giravolten
alegrement
entorn del foc
gaies donzelles
i gais donzells,
¡ciutats i pobles
dant-se les mans!

I el vent l'atía
aquell gran foc;
el vent que passa
i arremolina
totes les cendres
dels vencedors
i dels vensuts.

Oh, Deu, que és gran,
que és gran el foc!...

I allà s'hi llencen,
allà s'hi fonen
totes les armes
brutes de sang

I els vells somriuen
com els infants!...

I les donzelles
i els donzells
triomfalment
canten aixís:
Ja no hi ha odis,
ja no hi ha guerres;
tot és amor!

Oh, el foc!...
el foc que espeternegant
és la música
més gloriosa!—

Oh el foc, el foc;
el foc que canta
el més gran somni.

Somnièm, somnièm...
que'l somni és dols!...

Somnièm, somnièm...
que'l món és blau!...

Ell abaixa 'l cap pensatiu. Elles estàn admirades. Curt silenci.

EMNA

Oh, el vostre cant,
bon jovencel trovador!

Elisabet

Oh el vostre cant
que és triomfant,
i és fort i és gran
per la nostra il-lusió!

Emna

Digueu-nos més coses
d'aquet gran jaient.

Elisabet

Digueu-nos més coses
de perfum de roses...
i de mils flors recloses
en el vostre pensament.

Trovador

no poguent-se retenir les llàgrimes, de tanta emoció

Gracies, mils gracies, grans senyores!...

Emna

Oh, què teniu?

Elisabet

Per què ploreu?

Trovador

Deixeu, deixeu;
és plor joliu.
Això son llàgrimes
de gran consol!

Pausa curta.

El cant que us he dit
sempre 'l canto sol
i molt condolit;
condolit del món

que canta la guerra
i no sap lo profond
que somriu amb la terra.

EMNA

Si tothom té cor,
per què no us escolta?

ELISABET

Vostre cant és or;
escampeu-lo forsa.

TROVADOR

Oh, no pot ser; el món és dolent:
vol cants de guerra;
i aquest meu cant, omnipotent,
sols el puc fer brunzir pel vent
de serra en serra.

Prou recordo que un día 'l vaig dir
als guerrers d'un vell poble, al passar.
Qu'esvalot quan me varen sentir!...
Sort d'alguns que se'n van condolir,
o sinó me volíen penjar!
I per boig tots me varen tenir;
i per boig, tots, me van empaitar!

ELISABET, *entusiasmada d'admiració.*

Prò vós, amb tot i els dessenganys,
més sempre i més la pau canteu.
Oh, són heròics vostres afanys;
i en sou gloriós i m'admireu!

EMNA, *amb gran emoció*

I per vós ma testa s'inclina!
Digueu, jovencel:
Que potser aquesta forsa divina

El Trovador, incoerenment, fá que si amb el cap; i tot desseguit fa que no, i dupta i torna a ferque sí molt emocionat; i per fi exclama amb veu trista, lleugerament tremolosa:

TROVADOR

Es que porto grabada en el cor
una historia que amarga ma vida,
una historia que és feta drings d'or,
al llaut, de tant ésser planyida.

EMNA, *amatenta*

Digueu-la aquesta historia.

ELISABET

Conteu vostres dolors.
Jo sé que tenen gloria
els dóls dels trovadors.

TROVADOR

Gran honor tindré
en dir-vos mos planys.

Després d'un moment de silenci parla beliament. Les seves paraules son velades d'emoció intensa que dòna més melodía an el seu dir ja especial. Elles l'escolten amb atenció gran, boi donant a compendre molt expresivament l'hermós efecte que'ls hi causa la relació.

En l'edat que d'amor se somnía
jo també somniava d'amor,
i quan més de ditxós jo'm sentía
de la ditxa vaig perdre 'l favor.

En un temps que la terra floría
vaig sentir la il·lusió que és més gran,
vaig sentir la il·lusió que és més bella,
la il·lusió que és amor per donzella
d'hermosura gentil i radiant.

Oh aquell jorn que vaig veure jo an ella
com si's fés llum del sol dintre mil...
I el meu cor la tendresa perdura
del moment que la seva hermosura
per primera vegada vegí.

Era tota radiant de dolsura:
el seu cós, imprecís com l'estel;
sos cabells. de perfils mès airosos;
els seus llavis, amb gloria confosos,
i els seus ulls, resplandors de blau·cel.

Quan vaig dir-li amb bells mots amorosos
la grandesa del meu estimar,
tot el món pareixía escoltar.

El sol resplandía
en el Orient
I un cant se sentía
rissat pel vent,
i n'era cantaire
de goig latent
l'hermosa filaire
del mas d'Ixent;
la flor jovensana
de més candors,
regina galana
dels meus amors.

Il·luminat de dols record.

—Deu te guard, gentil minyona,
—Què voldrà 'l galant minyó?
—Sols voldría una estona

de parlar festejadô.
Jo estimo una noia
que és la més gentil
la més alegroia
i la més humil.

La seva hermosura.
és gloria ideal
de l'ànima pura,
del goig divinal.
Fà temps que l'estimo
i no ho sap ningú:
L'amor que sublímo
és amor per tú!

I ella, en el instant,
corpresa, va dir-me:
—Oh, fidel aimant
que d'amor suspíres;
tu parles galant
per la meva ditxa.
Tu ets el minyó
que temps hà m'encisa;
tu ets ma il·lusió
eterna i divina;
ets tu l'aimadô
que 'l meu cor glatía!

Quanta felicitat, que'l cor se'n supta,
me va donar la seva aital resposta;
el meu pit acoblant a tots els ecos
de les seves dolcíssimes paraules!...
I dés d'aquell moment, els nostres llavis
florien sempre les més grans tendreses.

Pausa curta.

En l'edat que d'amor se somnía
jo també somniava d'amor,

i quan més de ditxós jo'm sentía
de la ditxa vaig perdre 'l favor!...

Ha dit aquesta estrofa amb molta tristesa. Curt silenci. Elisabet i Emna parlen commoses.

ELISABET

Oh, bon jovencel
que tant heu sentit
l'amor que és anhel
de lo indefinit;
el vostre parlar
se m'entra en el cor!

EMNA

Volgueu-nos contar
la vostra dissort.

TROVADOR

Per què voleu que us conti mes tristeses?
Ma gran dissort, desvaneixent ma vida,
sempre amb la meva ànima tremola.

Les lluites dels comtes
d'Urgell i de Foix
donaren tragedia
als nostres amors.

Jo era llenyater; un día rúfol
del mes d'Octubre, mentre 'l bosc m'estava
destralejant la soca d'una alsina,
vaig sentir una veu que a mi 'n cridava,
Soc aquí!... vaig respondre fent bocina;
en tant que al seu indret jo m'internava
sentint d'aquella vèu tota l'engúnia.

Al cap de pocs passos,
la meva estimada

va caure als meus brassos
tremolosament;
i amb vèu delirada
va dir-me al moment:

Fugim, estimat,
que'ns han saquejat
tota la vila.
Pel meu desconhort
el pare m'han mort!...
Quanta desditxa!...
Fugim d'aquests mals;
les terres feudals
són malaídes.

I jo al sentir les paraules que deia
vaig al moment carregar-me la al coll.
I mentrestant que afollat jo corría
el vent me brunzía
misteris del bosc.

Seguí corrent i amb el cor tremolant-me
fins a la casa dels meus protectors;
i en el bell punt que la porta s'obría
el sol se ponía
amb trist resplandor.

Al enllà de carretera
vem veure una polseguera
que'ns donà fatal recel;
prò corpresos d'un anhel
de religió que adoràvem,
tots nosaltres imploràvem
misericordia del cel!
I vem resar amb una fé commosa;
fins que en estrany silenci espaborible
vem sentî un tremolor d'engúnia immensa.

Ja 'ls corcers se sentíen
dels malaíts soldats.

Ja's veia que venían
pitjor que esperitats.
I.. entraren! sens capdills
i amb furia de resclosa:
mataren a l'esposa,
mataren an els fills;
i al peu de la masía
el bon pagés moría
per defensâ 'ls perills.
Mentrestant que sentíem
els ais de llur torment,
ella i jo 'ns arraulíem
abrassats fortament.
Fins que ella, malhaurada,
de por va llensâ un crit.
El crit de ma estimada
per ells va sê escarnit!!—
Estellaren les portes
i al quarto van entrar;
¡i amb riallasses fortes
a chor van esclatar!...
Jo vaig caure en terra
d'un cop donat al front;
i els monstres de la guerra
van crèurem moribond.
D'ella... no sé 'l què'n feren!...
Sé que se l'endugueren
qui sap, qui sap aont!

La relació li ha sigut punyenta, i ara està aclaparat de tristesa. Solemnial silenci.

ELISABET, *molt condulguda.*

I no l'heu vista més?

EMNA

I no sabeu ont és?

TROVADOR, *amb molt sentiment.*

No sé ont és, no;
mai més l'he vista;
la meva ànima trista
prou que'n sap el dolô.
No sé ont és, no!...

Transició, somrient amb entusiasme d'iluminat.

Prò jo la veig d'il·lusió!...
El meu cor de somniadô,
el meu cor que l'enamora
sempre 'm diu que ella m'anyora.

ELISABET, *compadint-lo*

Deu ser molt lluny de vós!

EMNA, *sentint-se esglai de lo que diu*

I si morta fos?

TROVADOR, *amb un crit que desseguida contè, gelòs de que posin dupte a la seva gran il·lusió.*

¡No és morta, no!!—
Puig jo sé, amb gloria indescrita,
que per tot el món palpita.

De faisó gran
jo veig a ella
en cada llum,
en cada flor
i en cada estrella.

Per tot i en tot jo veig escrit
el seu record que és infinit;
¡el seu record és la meva ànima!

El seu record me dona fè
i gran delit per a cercar-la,
fins aquell jorn del meu dalè
que immensament podré abrassar-la.

Després de curta pausa i com dient-ho a sí mateix.

Perxò vaig pel món;
sempre enllà, sempre enllà!...

ELISABET

Oh, enamorat fidel!

EMNA, *encantada*

Oh, jovencel!...

ELISABET

Vos gloseu el misteri del goig,
i jo'm sento reflorir
les ànsies del meu cor.

EMNA

L'ànima vostra
sembla que sigui
l'ànima meva!

ELISABET

Ditxosa la vostra estimada!

TROVADOR

Ni ditxosa ni olvidada!...

Extasiat de misticisme d'amor, parla amb les mans posades al pit; amb els ulls excelsaments oberts; somrient de més gran i folla il·lusió.

Jo la veig prop de mí,
puig la sento sufrî
i com jo suspirâ!...
Es enllà, és enllà!...

ELISABET

amatenta, veient que'l Trovador se dirigeix maquinalment vers la porta.

Ans no marxeu
vui que beseu
les nostres mans.

TROVADOR,

sorprès i tot admirat; amb la veu velada d'immensa amoció

Oh!!... Per què'm feu
honors tant grans?...

ELISABET, *allargant-li la mà.*

Beseu, beseu.

TROVADOR

S'acosta a ella amb el pas vacilant, i amb el mes intens respecte doblega 'l jonoll.

Els seus ulls, encantats, esguarden un moment el ulls bondadosos de Elisabet, i, avans de besar-li la mà, exclama per gran impuls del seu cor:

Senyora mía!...

Seguidament i amb igual respecte besa la mà d' Emna, i també s'esguarden un moment.

EMNA

Teniu els ulls plorosos!

TROVADOR
aixugant-se les llàgrimes, boi dirigint-se al portal.

Deixeu. deixeu;
és d'alegría
pels vostres cors bondadosos.

Al ser al pas del portal, havent-se esforsat en dominar un poc lo mes intens de la seva emoció, exclama amb vèu segura.

Pels pobles ont are passi
cantaré vostres grans cors,
els cors de dugues princeses
enamorades del sol.

ELISABET

Aneu, aneu,
i allà ont paseu
canteu, canteu
nostre fervor.

TROVADOR, *amb èxtasi.*

Sempre a l'enllà...
amb el somniâ
del meu amor!

EMNA

Somnieu, somnieu;
que'l somni és dols
com vos dieu!

TROVADOR

El somni és dols
de santa pau
i goig suprèm.

Somnièm, somnièm
que'l món és blau

Commós i solemnialment, al ensemps que saluda i desapareix.

El món és blau.
d'amor immens!...

ELISABET

Adeu, ànima exquisida;
adeu per sempre més!

EMNA

Oh, quí pogués
volar amb la seva vida,
vers enllà; camps a través!...

ESCENA VIII

ELISABET, EMNA I PATGE

PATGE, *apareixent*

Altesa mía:
Frà Llorens are ha arribat;
i en el bell punt
que'l trovador sortía.
Are amb ell està parlant.
Dintre un instant
serà amb vostra companyía.

Elisabet el signa perque's retiri.

EMNA, *qui mirava pel finestral*

Mira, mira, Elisabet;
pel camí de Massanet

dos cavalls sembla que volin.

ELISABET, *anant a prop d'ella*

Es nostre pare, potser?

EMNA

L'acompanyant deurà ser...
el Baró que no coneixes.

ESCENA IX

ELISABET, EMNA I FRÀ LLORENS

FRÀ LLORENS
solemnialment festós i al moment d'entrar

Ont son les flors somrisentes,
d'aquest castell senyorial?

Elles corren a rebre'l i li besen la mà.

Sé que heu estat molt atentes
amb el trovadô ideal.

Seguidament apareix el Patge.

ESCENA X

ELISABET, EMNA, FRÀ LLORENS I PATGE.

PATGE

Altesa mía:
soc missatger d'alegría.

Arriba en aquest moment
el nostre comte i senyô,
L'acompanya un gran Baró
de molt gallard continent.

En aquest moment, de l'hermitatge proper se senten els tocs de l'Ave María.

Frà Llorens, *boi senyant-se*

L'Ave-María!...

Tots s'ajonollen i diuen l'oració amb vèu imperceptible. Al moment que s'aixequen, el Patge se retira i se sent dés de dins la vèu del Comte.

ESCENA XI

Elisabet, Emna, Frà Llorens, Comte i Baró

Comte

Ont sou, ont sou; oh filles meves?

Al entrar abrassa a les seves filles que han corregut a rebre'l, i avansen vers al proceni. Juntament ha entrat el Baró que se queda en el pas de la porta, descubert i en actitut molt respectuosa.

Dolsa Emna!

Emna

Us esperàvem.

COMTE

I tu, hermosa Elisabet?

ELISABET

Oh, mon pare!

COMTE

desfent-se de ses fillès al adonar-se de Frà Llorens a qui besa la mà

Monsenyor!... Oh, dispenseu;
no us havía vist a vós.

FRÀ LLORENS

Déu vos sigui lluminós,
i benvingut sigueu.

COMTE, *dirigint-se a tots*

Espereu, espereu;
¡és avui un gran día faustós!

Presentant al Baró.

El Baró de Montesquiu;
gran senyor de belles terres;
del llinatge més altiu;
vencedô en totes les guerres.

Tingui's molt en compte les apropiades reverencies.

FRÀ LLORENS

Tot honor us podreu mereixe.

ELISABET, *obligada per la contesta*

M'és molt placent el coneixe
an-e tant distingit cavaller.

Emna, *seguint-la.*

Ens és goig immens.

Comte, *presentant*

Frà Llorens.
Es el nostre director
de gran religiositat.

Baró

Amb joiosa humilitat.
ofrena us faig, monsenyor,
del meu afecte millor.

Li besa la mà.

Comte, *presentant*,

Mes filles estimades:
Emna; Elisabet;
les joies més preuades
del gran castell aquêt.

Baró *molt galantment*

La meva més gran cortesía.
no té la virtut que voldría
per expresar la gran sorpresa
que'm causa vostra gentilesa.

Comte, *un poc retumbant*

El motiu de visitar-nos
aquest noble cavaller
és perquè vol desposar-se
amb ma filla Elisabet.

Frà Llorens

Encare això desconeixía.
Dons avui sí que és un gran día!

BARÓ. *molt cortesament a Elisabet*

Afectes grans, senyora mía.

COMTE, *molt joiós de dir-ho*

Elisabet, fes honor
al cavaller del teu amor.

ELISABET, *al Baró*

Correspong a sa noblesa.

EMNA, *al Comte i a Frà Llorens, molt gentilment*

Us puc donar una sorpresa.

FRÀ LLORENS

En què consisteix això?

EMNA

Que la Elisabet i jo
hem brodat
i adornat
un vestidet per la Verge.

COMTE, *amb certa intenció*

Si Frà Llorens me vol creure...
Doncs el tindrèm d'anâ a veure.

FRÀ LLORENS, *comprenent*

I desseguida que hi podrèm anâ.

Ells tres se dirigeixen a la porta de la dreta.

EMNA

qui va al davant, al ser al ser al peu de la porta se gira tot de sopte exclama:

Tapeu-se 'ls ulls, que us enlluernaràl

Frà Llorens i el Comte acullen la xamositat amb discretes rialles.

ESCENA XII

ELISABET I BARÓ

BARÓ *després de curt silenci*

Hermosa us veia amb ma il·lusió
i hermosa sou, senyora mía;
teniu tota la clarô
per la gloria d'aquest día;
i d'aquest faustós moment
que 'l meu cor la ditxa gosa
pel triomfal pressentiment
de tenir-vos per esposa.

ELISABET, *amb tristesa de resignació*

M'han manat que l'esposa jo us siga...
i l'esposa de vós jo seré;
i l'honor i el dever que a mi 'm lliga
és bondat que per vós jo tindré.

BARÓ
sorprès del parlar d'ella, intrigat.

Vostres paraules, senyora,
tenen un deix de tristesa.
Molt gran ma desditxa fora
si estiguéssiu de mi ofesa.
Parleu-li amb tota franquesa
an el meu cor que us adora!

ELISABET, *molt humilment*

Respecto el vostre sentî
i en tot us vui respectar.

Què més voleu, pobre de mí,
si millor no 'm sé esplicar?

BARÓ

Jo voldría sentir-vos parlar
palpitant vostre cor de ventura,
i vui veure en el vostre mirar
tot l'amor de ma esposa futura.

ELISABET, *evasivament*

No sé... no sé... gran senyô,
no sé pas el què expresar-vos...
Ni sabré recompensar-vos
la vostra molta atenció.

El Baró, sobreposat del mal efecte que de primer li han produit les paraules de Elisabet, creient-les de pura torbació, parla retumbant i fogós a fi de entusiasmar la.

BARÓ

Ja us comprenc!...
Sou una blanca coloma
que sempre ha estat presonera;
i el vostre cor és torbat
per què encare no ha donat
ni la volada primera,
la volada de l'amor,
de l'amor que és forta vida.
Als meus brassos vós vindreu,
i als meus brassos sentireu
tot el goig d'un gran sentir!...
Oh, la verge temptadora;
vós sou llum encisadora!
M'encisen els vostres ulls;
m'encisen els vostres llavis,
i m'encisa el vostre cós...

Mentrestant ha dit aquests versos, s'ha acostat a ella amb molt entusiasme, fins que al dir l'últim vers intenta abrasar-la.

Elisabet, *imposant-se*

Baró de Montesquiu!

Baró, *saludant ceremoniosament, apartant-se vers el finestral.*

Oh, gran senyora!...

Llare i enguinos silenci, despres del qual ell somriu amb malicia indefinible i seguidament exclama figint molta humilitat.

Vos ho demano amb gran fervor;
vos ho prego amb gran afecte:
Perdoneu, pel meu honor,
de que us hagi falta t al respecte
amb el meu entusiasme d'amor.
No'm tingueu rencor!...
Si molt gran ha sigut ma imprudencia
reconegueu, gran senyora,
que ni obrat amb inconciencia.

Perquè és tant forta anyoransa
lá del meu cor que us adora,
que al parlar-vos he sentit
tota l'immensa frisansa
del meu amor infinit.
I és perquè vós m'heu temptat
amb vostra gran hermosura
i plé d'ansia i de ventura,
inconscient, us he faltat.

Vós que sou tota bondat,
que sou altiva, serena,

i teniu l'ànima plena
de gloriosa santedat;
perdoneu els meus agravis.
¡Immensa és ma il·lusió
de sentir dels vostres llavis
el vostre indulgent perdó!!

ELISABET, *boi mirant-lo pensativa*

Tot ho perdono, senyô.
No cal pas que us humilleu.

BARÓ, *amb molt entusiasme*

Us mereixeu
l'amor d'un príncep, senyora!
Sou mereixedora
de ser reina de mils pobles.
Sabeu tenir amb altivesa
els més grans sentiments nobles.
M'ha admirat vostra bellesa,
i m'admira més, encare.
Vós sou llum, sou llum que aclara
l'horitzó de ma existencia.
Vostre cor té l'esplendencia
del brillar que més captiva,
i vostra mirada altiva
és plena de sentiment
i em dóna 'l pressentiment
de que essent ma esposa vós
seré l'aimant més ditxós;
i al sê units amb sagrats llassos,
per la gloria de tot dos
seràn gloria els nostres brassos.

ELISABET, *un poc admirada*

Teniu el parlar fogós!

Baró, *molt ardidament*

Es que sense haver-vos vist
jo ja n'estava previst
de vostra gran hermosura;
i amb la vostra ànima pura
tant i tant m'he emocionat
que no sé, aimada mía,
no sé pas lo que us diría
amb el meu cor desbocat.
Jo us estimo de vritat;
i el vostre encís que m'atrau
sento que'm porta una allau
de dolsura de la vida,
i crec que'l món és mentida
sense 'l vostre amor radiant.
Si no'm sou amorosida
vui morir-me suspirant.

Elisabet, *sorpresa d'admirada*

Serà cert lo que dieu?

Baró, *volent entusiasmar-la mès*

Aimada: per què'n dupteu?
No ho estranyeu
que tingui tanta grandesa
l'amor que sento per vós:
és la primera escomesa
del meu afecte amorós!...
Fins are sempre he viscut
solsament per guerrejar,
i, perxò, vos puc jurar
que mai amors he tingut.
Vós, vòs sereu la primera
que 'ls meus brassos retindràn.
Vós, que sou tant encisera,
sou eterna primavera
en el meu cor palpitant.

Ha anat apropant-se a ella fins que ara s'ajonolla.

Deixeu que a les vostres plantes
adori belleses tantes
com les que vós posseiu.
Vós sou reina; sou deesa:
Jo soc el vostre captiu!. .

ELISABET, *completament subjugada*

Oh, senyor, jo estic corpresa!

BARÓ

Senyora de gran bondat!

ELISABET

mirant-se'l amb el ulls tots oberts, i ficsos, immensament il·lusionada

Sou somni?... Sou realitat?...
Això que heu dit tant gentilment
podeu tenî 'l convenciment
que jo ho tenía imaginat.
M'havía fet l'il·lusió
d'un galàn adoradô
que per miracle vindría
i als meus peus se postraría
rendit, fervent de passió.
Oh, gloria del meu anhel,
vós sou la visió fidel!
Es que potser, pel meu consol,
vós veniu d'un raig de sol?.,.

ESCENA XIII

Elisabet, Baró i Vassall

El Vassall ha aparegut per la porta de l'esquerra; se ficsa sinestrament amb el Baró, i els escolta i contempla atentament.

Baró

molt entusiasmat pel seu triomf i atxecant-se

Oh, parleu, parleu així!...
Vostre parlar m'enamora!
Vós sou l'aurora:
sou llum primera per mí.

Agafant li les mans

Oh, deixeu-me fruir
la mel dels llavis vostres!

Li dona un bes als llavis.

Jo vui dar-vos belles mostres
del meu amor de gran sentir.

Estrenyent-la en els seus brassos

Als meus brassos us vui tenir,
per sempre, per sempre més!

Ella s'ha posat enguniosa i vol desfer-se d'ell.

Jo estic boig d'enamorat!...
Permeteu-me un altre bes.

Li dona un bes, al mateix temps que ella pantejant de emoció, prò sentint-se amb forsa de dignitat, logra desfer-se d'ell i apartar-se.

El Baró, boi assentat en un sitial exclama:

Perdoneu si m'hi obcecat!...
Es que jo... jamai hi estimat!

En aquest punt el Vassall se tira damunt del Baró amb ànsia de fera. El subjecta posant-li les mans al coll i parla amb veu reconcentrada i espavorible.

VASSALL

Si mai has estimat, per què mentíes?
Baró de Montesquiu! .. Ah, miserable!
Are les pagaràs les traidoríes.

Veient que'l Baró forseja i demostra volguer parlar, li diu amb espantosa ironia.

Potsê et vols confesar! Això voldríes?
Té!... Vés a confesar-te amb el diable!

Li ha clavat un punyal i el Baró cau mort vers el portal de l'esquerra. Elisabet de tant horroritzada no ha poguut parlar.

ELISABET, *amb veu defallida*

Mon pare!... Frà Llorens!... Socors, que'ns [maten

VASSALL

Ja no cal, senyora,
que dongueu cap crit;
l'home que... ¡us adora!
¡a te 'l cor partit.

ESCENA XIV

ELISABET, VASSALL, COMTE, FRÀ LLORENS, EMNA, ESCUDER, HERALD I PATGE

Els que apareixen ho fan seguidament tal com se indica. Emna s'abrassa amb Elisabet.

COMTE, *entrant amb l'espasa a la mà*

Què passa?...

FRÀ LLORENS
desseguida adonant-se del cadavre del Baró i anant-h. corrents.

Deu del cel!.. Es mort ja, comte!

COMTE, *abocant-s'hi*

Què?... Com?... I què és això?...

VASSALL, *amb veu forta*

Una justicia!...

Tots se ficsen amb elli

COMTE

Què?...

VASSALL

Justicia, senyor; és gran justicia!

COMTE
manant-ho a l'Herald i a l'Escuder amb crit rabiós.

Lligueu-lo!!...

VASSALL, *amenassant*

Al primer que a mí s'acosti

prou li enfonso 'l punyal. He fet justicia
i ho tinc de demostrâ amb poques paraules.

COMTE, *molt esforsadament dominant-se*

Parla doncs, assessí. Mal llamp t'encengui!

VASSALL

Aquest còs que per fi jau sens vida
és el còs del més vil criminal...

El Comte, Frà Llorens, l'Escender-l'Herald, intenten interrompre però ell s'imposa amb afirmació més enèrigica.

Oh, sí, síl!... En sa carn maleída
amb quin goig he clavat el punyal!

COMTE, *esclatant*

Prou!... Ja massa he tolerat!

El Vassall vol parlar.

Prou, dic!... Què en treus, insensat,
de parlar altivament?
Pensa que estàs comdemnat
al més horrible torment.
Pensa que si encare vius
és perquè vui saber els motius
del teu crim esbojarrat.
Et mano, doncs, que al moment
parlis d'això unicament.

VASSALL

Jo era pagès
en terres feudals;
i en els temps de lluites,
tant mon fill com jo
haviem lluitat

com vassalls lleials;
essent orgull nostre
l'orgull del Baró.

I l'únic fill meu,
vivint-hi ditxós,
tenía una filla
d'hermosos quinze anys;
expresiva, alegra,
de cor bondadós...
Ella era gloria
dels nostres afanys!

La nostra Agnés guardava
un petitet remat,
i un vespre que tornava
com de costum, del prat,
va dir-nos que'l Baró
l'havía festejat.

En aquet càs vem prohibir nosaltres
que l'Agnés sortís més an els defores.
Mès un día 'l Baró va venî a casa;
i va usar les paraules més corteses
demanant-nos la mà de nostra filla.

A ses paraules vem posar mils duptes!...
Prò ell molt va insistir, i altiu, enèrgic,
jurà per sa bondat i sa noblesa.

Ella amb tot gran candor
n'estava enamorada,
i ell, dant paraula d'honor,
va dir-nos que'l seu amor
era pur com l'alborada.
Va jurà que s'esposa sería
la nostra filla estimada.

Amb forsa de dolor.

Més, ai!... que vilment mentía,
puig mentres això expresava,
el malvat, ja es proposava

la més lladre traidoría!

Terriblement acusatiu.

Ell sol va sê 'l delinqüent;
puig ell d'ella va abusar
a la forsa, brutalment!

Transició, escapant-li les llàgrimes.

Els plors de l'Agnès
van dar-nos sospita...
Tan mon fill com jo
el jorn maleírem!...

El Baró díes hà no'ns visitava;
vem decidir pujâ 'l castell ben promte.
Vem dír-li que cumplís sa gran promesa.
No'ns contestà!... I encare se'n va riure!...
Oh, quina rabia!.. El meu fill, de sopte
li va clavà una forta bofetada.
Tots dos varen lluitar. Per més desditxa,
atravessat el cor, mon fill va caure!
Jo amb el Baró volía abraonar-m'hi,
rabiosament occir-lo, destrossar-lo...
Més, oh, Deu meu! ell, d'una sola empenta
va fer me anar de revolcons per terra.

Dient-ho més baix, després de curt silenci.

I, boja de dolor, la nostra filla
al poc temps va morir en els meus brassos.

Portat per tota passió.

Boi abrassat amb el cadavre d'ella
per ella i per mon fill clamí venjansa!
Unicament perxò, perxò vivía!...
Ja he complert!... No sé com!... Es un misteri!.
No sé com m'he trovat aquí...

Mirant per tot com cercant la causa: i exclama de sopte i commós:

Es que Deu, apiadat de mí,
m'hi ha portat per sa gran justicia!

Comte, *iradament reprenent-lo*

El Diable!

Vassall

Si el Diable m'hi ha portat,
el Diable és Deu!

Frà Llorens, *solemnialment*

Deu perdona!...

Vassall, *molt enèrgic*

També castiga!

Frà Llorens abaixa el cap.

No'n tenen prou, no'n tenen tenen prou en-
d'usar la cambra del mal ús... [care

Comte, *a l'Escuder i Herald*

Lligueu-lo!

Ells li lliguen les mans al darrera.

Vassall

entregant les mans i horrorosament sarcàstic

L ligueu, lligueu ben fort; que no m'escapi!...

Dominant l'horror de sa riallasa i sentint-se tot el defalliment pel gran esfors que ha fet, fa transició amb els ulls com estorats; i exclama plorant amargament.

Fill meu!... Oh, filla del meu cor!...
Ont sou, ont sou?... Jo ja soc mort.
I vui abrassar les vostres ànimes!!...

L'Escuder i l'Herald s'emporten al Vassall que ja està completament retut.

COMTE, *dés de 'l fons, cridant-los atronadament,*

Mos servidors, oiu:
Lligueu-lo nú
en el cim de la torre més alta.
Vui que'ls corps, de viu en viu,
li arrenquin tota la carn.

ESCENA ÚLTIMA

COMTE, EMNA, ELISABET I FRÀ LLORENS

El Comte està aterradament pensatiu. Emna s'hi ha apropat i, commoguda immensament per les últimes paraules del Vassall, parla per irresistible impuls del seu cor.

EMNA, *molt suplicativa*

Mon pare, perdoneu-lo!...

COMTE, *amb gran crit*

Què?... Tu goses!...

Follament agafant-la pels brassos i amb intent de rebotre-la per terra.

FRÀ LLORENS, *interposant-s'hi*

Pel Cel, senyor!...

ELISABET, *tremolosa*

Mon pare!...

COMTE

deixant-la i després de mirar-la amb compasió, boi anant-sè'n per la porta de la dreta

Ignocenta!

FRÀ LLORENS, *amb les mans enlaire*

Gracies Deu meu!

EMNA

arraulint-se en els brassos d'Elisabet i plorant

Ai!...

ELISABET

acariciant-la i amb la més profonda pena

Oh, desventurada Emna!

Frà Llorens va per ajonollar-se de vant del cadavre del Baró, prò desisteix de fer-ho al sentir al Trovador que canta.

El Trovador canta lluny del castell. El vent fa perceptible 'l seu cant i algunes notes de llaut. Frà Llorens l'escolta arrecolsat al finestral. Emna i Elisabet, sense moure's del primer terme, l'escolten com encantades i casi somrisentes.

EMNA, *exclama intensament*

El Trovador!...

El cant del Trovador

No soc trovador
de cants de la guerra;
jo oviro al cel blau
gloriosa proesa.

Sols canto la pau,
la vida i bellesa:
m'inspira l'amor
que és llum de la terra.

Les notes de llaut se sentiràn fins el final de l'obra.

EMNA, *il·luminada i plorant*

Somníèm, somnièm!...
que'l somni és dols!...

ELISABET, *aconsolant-la i solemnialment*

Somníèm, somniém .
que'l món és blau!..

Fra Llorens es'à profondament pensatiu.

Amb la posta del sol tota la cambra s'ha omplert de porpra meravellosament.

I el vent brunz.

CONCLUSIÒ DEL POEMA

Hospitalet del Llobregat—any 1912

Errades més importants

L'última ratlla de la plana 33 té de dir aixís:

Sou llums benefactores de concordia.

En la plana 43 hi manca l'últim vers d'aquesta estrofa;

I per vós ma testa s'inclina!
Digueu jovencel:
Que potser aquesta forsa divina
us la inspira 'l cel?

El lai del renuensa

a poc a poc

Ai qu'el jaen de ma nai - xen - - sa -

ha seguit per mi fa - tal... Jus tra - v - ren els meus

a - vrs jo no n'tinc la cul - pa pas

Dones per - què si no tinc cul - pa - - me te - nim empresonat

me te - nim em - pre - so - nat. Si a - la pa - tria ells fa ta - ren

ja son morts i so - te - rrats. Ja la pa - tria jo l'es - ti - ma

amb la fi d'amors mes grans amb la fi d'amors mes grans.

El cant del Trovador

Marcial

No soc tro-ba dor do cants de la

que - - rra jo o - vro al cel blus glo - ro - sa pro -

e - - sa Sois can - to la pau la vi - da i la

pp

lle - sa mins - pu - ra la - mor l'a - mor - - - qu'es

creixent

llum de la te - - rra - - - - - - - qu'es llum de la

Fort.

te - - - rra.

Aquest poema ha sigut representat per primera vegada en el Saló-teatre del «Casino del Centre» de Hospitalet del Llobregat, la tarde del día 8 de Setembre de 1913, en una festa organitzada pel mateix autor a benefici per a 'l monument a l'immortal poeta Mossen Jacinto Verdaguer.

— REPART —

El Trovador	Sr. Joan Santacana
Elisabet	Srta. Mercè Daroqui
Emna	« Ramona Mestres
El Vassall	Sr. Vicens Daroqui
El Comte d'Orbrú	» Leandre Cinca
El Baró de Montesquiu . .	« Carles Delhom
Frà Llorens	« Evaríst Pallach
L'Escuder Seguismón . . .	« Pere Casals
El Patge Clementí	Srta. Agneta Mestres
L'Herald.	Sr. David Miquel

Director artístic: Joan Santacana

El *Lai del Remensa* i el *Cant del Trovador* foren cantats respectivament pels joves Joan Perelló i Ramón Oliveres

Tots cumpliren el seu comès amb gran voluntat i reconegut mèrit, logrant que l'obra fos aplaudida molt entusiásticament per la escasíssima concurrencia que's dignà assistir a la festa.

Obres de l'Autor

Cansons de Primavera, Comedia idílica.
Terres Feudals, poema dramàtic.

En preparació

María de Montserrat, llibre de poesíes.
El Teatre ideal, llibre d'estètica.
La noia mès maca, comedia de galanteríes.
La pastora romántica, drama poètic, 3 actes.
L'estudiant insòlit, drama en tres actes.
Foscors de la nit, tragedia en tres actes.
El gentil festejador, comedia en quatre actes.
L'Eternitat, poema.

UNA PESSETA